

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o odpowiedzialność za zobowiązania składkowe,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20 sierpnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego we [...] z dnia 3 października 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 5 kwietnia 2016 r. odmówił A.S. wznowienia postępowania w sprawie zakończonej prawomocną decyzją z dnia 8 stycznia 2013 r., mocą której orzeczono o solidarnej odpowiedzialności A.K. (S.) za zobowiązania spółki cywilnej „E.”, to jest za składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z dnia 22 lutego 2018 r., sygn. akt V U [...], oddalił odwołanie A.S. od wskazanej wyżej decyzji.

Sąd Apelacyjny we [...] wyrokiem z dnia 3 października 2018 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację odwołującą się (pkt 1), rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Odwołująca się zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego we [...] w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 83a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266) oraz art. 145 § 1 ust. 5 k.p.a., przez ich niewłaściwe zastosowanie i odmowę wznowienia postępowania, mimo ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji o numerze [...] z dnia 8 stycznia 2013 r., które mają wpływ na prawo lub zobowiązanie. Ponadto zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, którego uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: 1) art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i odmowę zawieszenia postępowania w kontekście wydania orzeczenia innego sądu, mogącego mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie; 2) art. 233 § 1 w związku z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegające na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w O. bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne ten sposób nie zostały rozpoznane.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca powołała się na jej oczywistą zasadność. Uzasadniając wniosek, wskazała na konieczność rozpatrzenia przez Sąd naruszenia przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 w związku z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przejęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne nie zostały rozpoznane, „jak również rozważania przez Sąd naruszenia prawa materialnego a to brak istnienia przesłanek do wznowienia postępowania przy uwzględnieniu zarzutu naruszenia art. 177 § 1 k.p.c., a zatem ustalenia, czy sprawa tocząca się przed Sądem Rejonowym w O., Sądem Gospodarczym pod sygn. akt V GC [...] może mieć wpływ na treść zaskarżonej decyzji”. W ocenie skarżącej, prawidłowa analiza materiału zgromadzonego w sprawie powinna

doprowadzić Sąd drugiej instancji do dokładnie odmiennych ustaleń niż te, które poczynił Sąd pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy przypomnieć, że na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.), lecz tylko podstawy przedsądu (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Oznacza to, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniła jej oczywistą zasadnością.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć

wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wskazany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego sprowadzający się do kontestowania przyjęcia przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji - bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii w sytuacji, gdy zarzuty

apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym - nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wbrew temu twierdzeniu, odwołująca się w apelacji nie zarzuciła sprzeczności ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, ale podniosła zarzut naruszenia art. 83a ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 145 § 1 ust. 5 k.p.a., a także zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. (k. 112-114). Należy podkreślić, że sąd drugiej instancji, rozpoznający sprawę na skutek apelacji, jest związany zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego, a w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (art. 378 § 1 k.p.c.). Oznacza to, że sąd drugiej instancji - bez podniesienia w apelacji odpowiedniego zarzutu - nie może rozważać z urzędu uchybień prawu procesowemu popełnionych przez sąd pierwszej instancji, choćby miały wpływ na wynik sprawy (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., podjęta w składzie 7 sędziów – zasada prawna, III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55).

Nie uzasadnia także przyjęcia skargi do rozpoznania kwestia „istnienia przesłanek do wznowienia postępowania przy uwzględnieniu zarzutu naruszenia art. 177 § 1 k.p.c.” Jak wskazano wyżej, rolą skarżącego jest wykazanie za pomocą sformułowanej we wniosku argumentacji kwalifikowanej obrazy przepisów ujętych w podstawach kasacyjnych. Argumentacji takiej brak, a przypomnieć należy, że ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do

podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

W konsekwencji skarżąca nie wykazała kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, które mogłoby uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczność wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.